

Tinbergen, Jan Verwey en vele anderen. We kunnen daar ook kennis van nemen uit allerlei boeken die er over zijn geschreven. Maar eigenlijk is het veel aardiger om het zelf te bekijken. Dat kan hier in Noordwijk bijzonder goed. Haast alle vogels mijden op de trek het water en vliegen langs de kust van en naar hun broedgebied.

In het najaar is de trek van zangvogels het interessantst. Goed te bekijken op een hoge duintop, vooral bij zuidelijke wind. Het voorjaar is echter de tijd voor de steltlopers. Over zee in april en mei, dan echter bij een noordelijke wind, is het een genoegen om met je kijker over zee te turen. Soms, met een binnen-noordenwind, zijn die trekkers zelfs met het blote oog te bekijken. Ze kruipen dan vlak langs het strand over zee naar het noorden. Rosse Grutto's, Zilverplevieren, strandlopertjes en nog veel meer van deze waadvogels. Leuk en inte-

ressant om naar te kijken. Maar toch, ik zelf houd het meest van de sterns. Ik blijf het onvoorstelbaar vinden dat met name de Noordse Stern broedt in het hoge noorden en overwintert in het diepe zuiden. Dus elk jaar twee maal van pool tot pool vliegt. Daar in het noorden net dat voedsel vindt om de jongen groot te brengen en in het zuiden voldoende om de winter door te komen.

Die trekkende sterns zijn in het voorjaar een fascinerend gezicht. Voor je gevoel soms met moeite tegen de wind in, zwoegen ze langs je heen. Noordse Sterns en Visdiefjes, door elkaar heen, zo nu en dan wat oppikkend uit het water. Dwergsterntjes een enkele keer, meest in een compact groepje, laag over het water, in rap tempo naar het noorden. Soms Zwarte Sterns, vogels van het binnenwater, maar op de trek over zee te zien.

Mijn favoriet blijft echter de Grote Stern. Je zou het een kruising tussen een meeuw en een stern kunnen noemen. Het smetteloze wit van de meeuw en de gratie van de stern. En dan de roep, het geluid dat ze produceren. Een echt zomergeluid. Als je het eenmaal kent is het vrijwel dagelijks in de zomermaanden te horen. In wezen is je strandwandeling niet compleet zonder het karakteristieke "kariet - kariet" gehoord te hebben. Het aardige van het beest is ook dat je het ook in den vreemde tegen kan komen. Het is wat je noemt een kosmopoliet. Als je je wat ontheemd voelt in Amerika of aan de Zwarte Zee dan geeft de roep van de Grote Stern je weer een vertrouwd gevoel. Zo van: Ik hoor hier wel niet thuis, maar een stukje van het Noordwijkse strand heb ik toch meegenomen. Zittend op de tent van de Zeilvereniging kan ik wel eens met jaloezie naar zo'n Grote Stern kijken. Alles wat wij plompe mensen missen bezit deze vogel. De sierlijke, haast gewichtloze wijze van voortbewegen. De vrijheid om te gaan en te staan waar je wilt. Maar misschien kijk ik, net als in die Middeleeuwen, met een te romantische blik naar de Grote Stern.

Vogelnieuws

Inleveren aankomstdata zomergasten

Achter in de vorige Strandloper (nummer 1, 1996) bevond zich het formulier waarop de eerste waarnemingen van een aantal, in onze omgeving broedende zomergasten kon worden ingevuld. Ik hoop dat veel mensen het formulier geheel of gedeeltelijk hebben ingevuld, want ook lijsten met daarop maar één of enkele waarnemingen zijn welkom. In verband met de verwerking van de gegevens en de publicatie daarvan in de volgende Strandloper wil ik iedereen die het formulier ingevuld heeft oproepen om het voor 1 juli a.s. bij mij in te leveren (Boekerslootlaan 79 in Noordwijk).

Inmiddels zijn de eerste waarnemingen al bekend, er zijn een aantal vogels overwinterend in de om-

geving waargenomen, zoals bijvoorbeeld de Tjiftjaf, een groepje Boomleeuweriken en de Zwartkop. De eerste Grutto's werden dit jaar ook al weer redelijk vroeg waargenomen, tijdens een korte dooiperiode in de Polder Hoogeweg op 18 februari.

Roze Pelikaan over Noordwijk

Op maandag 22 januari werd er door Hein Verkaade tijdens een wandeling door Noordwijk-Binnen een overvliegende Roze Pelikaan waargenomen. De vogel was vrij gemakkelijk te determineren vanwege zijn omvang, het opvallende vliegbeeld en de duidelijke vleugeltekening. Dit was niet de eerste waarneming van een Roze Pelikaan in Noordwijk, in 1975 werd er ook al een waargenomen, op

25 mei overvliegend over de zeereep. Opvallend was dat er op 16 januari ook al een waarneming werd gedaan van een tot tweemaal toe overvliegende Roze Pelikaan over Krimpen aan den IJssel in Zuid-Holland. In Nederland zijn verschillende waarnemingen bekend van Roze Pelikanen, maar het is moeilijk vast te stellen of het hierbij om wilde of om ontsnapte exemplaren gaat. Dat er regelmatig Pelikanen uit vogelparken ontsnappen blijkt wel uit het feit dat er vorig jaar 6 Kleine Pelikanen zijn weggevlogen vanuit Avifauna in Alphen aan de Rijn. Ook deze vogels zijn daarna nog regelmatig in Nederland waargenomen zoals bijvoorbeeld overvliegend over de Amsterdamse Waterleidingduinen en in Zeeland. De meeste van deze vogels zijn inmiddels weer gevangen en terug in Avifauna.

Vogeltrek over zee

Evenals de laatste maanden van het vorig jaar, waren ook de eerste maanden van dit jaar erg leuk om zeetrek te kijken. Er waren vrijwel dagelijks trekbewegingen over zee waar te nemen. Opvallend was dat gedurende een korte dooiperiode de trek hoofdzakelijk in noordelijke richting plaatsvond, terwijl zodra het weer ging vriezen, de vogels direct weer in zuidelijke richting begonnen te vliegen. Enorme aantallen trokken langs toen het IJsselmeer en de Waddenzee begonnen dicht te vriezen. Vooral eenden en steltlopers waren vaak niet te tellen zoveel kwamen er langs.

De meeste eendensoorten die waargenomen zijn worden wel genoemd in het waarnemingenoverzicht, daarom zal ik mij in dit stukje beperken tot steltlopers.

Vooral in februari (in zuidelijke richting) en in maart (in noordelijke richting) was er veel geconcentreerde steltloper trek langs de kust. In onderstaand overzicht zijn van een tweetal soorten de meest opvallende waarnemingen weergegeven met daarbij de tijd en de richting waarin zij langstrokken.

Soort	Datum	Aantal	Tijd in uren	Trekrichting
Scholekster	07-02	2552	1	zuid
	08-02	1870	1	zuid
	09-02	1960	1	zuid
Wulp	07-02	156	2	zuid
	09-02	124	1	zuid
	02-03	119	2	noord
	09-03	256	2	noord
	10-03	169	2.5	noord

Waterpieper nieuw in onze omgeving

Op zondag 17 maart was ik laat in de middag in de Elsgeesterpolder op zoek naar voor mij de eerste Zomertalingen. Vanaf de Elsgeesterweg was ik met behulp van een telescoop elk slootje aan het afzoeken, waarin zich vrij veel Wintertalingen, Smienten en Watersnippen bevonden, maar he-

laas nog geen Zomertalingen. Terwijl ik naar een paar Watersnippen zat te kijken in een slootje, kwamen er plots twee piepers (*Anthus*) door het beeld heen gevlogen. Gelukkig gingen beide vogels vrijwel direct zitten op een modderig stukje langs de slootkant, zodat ik ze goed kon bekijken. Onmiddellijk vielen de vrijwel zwarte poten, donkere bovendelen met lichte veerranden en de oogstreep op. Dit waren onmiskenbaar twee Waterpiepers, een soort die al wel lang verwacht maar nog nooit in ons telgebied was waargenomen. Er waren al wel verschillende waarnemingen van Waterpiepers vanuit het noordelijke gedeelte van de Amsterdamse Waterleidingduinen (Infiltratiegebied), de Klinkenbergseplas bij Warmond en het Valkenburgermeer.

De Waterpieper is in Nederland een overwinteraar, die vooral te vinden is langs de grote rivieren en in Flevoland. De soort broedt redelijk talrijk in de bergen boven de boomgrens in grassig gebied (Alpiene weiden).

De graslandgebieden in de streek

Ondanks de strenge vorst werden er de afgelopen winter toch nog redelijke aantallen vogels in de polders in de regio waargenomen. Veel steltlopers verdwenen zodra het harder ging vriezen en bij sneeuwval, maar keerden tijdens de korte dooiperioden toch vaak weer terug. In januari werden er nog redelijke aantallen Goudplevieren geteld, 200 op 7 januari, 330 op 8 januari en 140 op 14 januari. Na deze laatste datum werden er geen Goudplevieren meer in de polder waargenomen totdat er tijdens een korte dooiperiode eind februari weer 110 werden waargenomen. Ook in maart werden er weer verschillende groepjes Goudplevieren gezien. Andere opvallende steltlopers die waargenomen werden, zijn een Bonte Strandloper op het ijs van de Maandagse Wetering op 3 februari, een groepje van 3 exemplaren in Polder Hoogeweg op 18 februari, op deze dag werden ook de eerste

Grutto's in de polder waargenomen. Een groepje van 7 Steenlopers werd gezien op 17 februari en op 17 maart werd in Polder Hoogeweg nabij de molen een Zilverplevier waargenomen. In maart werden er regelmatig groepjes foeragerende Kemphanen gezien en waren er ook weer geregeld Goudplevieren in de polders te vinden. Vanaf eind februari begonnen de Grutto's in grote groepen door te trekken, en werden er regelmatig, vaak kortstondig aardige aantallen in de

polders geteld, zoals bijvoorbeeld op 29 februari. Er werden toen 210 exemplaren in de Elsgeesterpolder en 130 exemplaren in de Polder Hoogeweg geteld.

Er waren de afgelopen winter ook vrij veel eenden- en zwanensoorten in de polders aanwezig, vooral in de wakken nabij het informatiebord in de Maan-

dagse Wetering waren veel verschillende soorten eenden te vinden. Doordat deze plaatsen goed met de auto te bereiken zijn had men een optimale mogelijkheid om veel, anders vrij schuwe soorten goed te bekijken. Zo waren er regelmatig in een wak Grote Zaagbekken, Nonnetjes, Brilduikers, Kuifeenden, Tafeleenden, Wintertalingen, Krakeenden, Slobeenden, Smienten en Pijlstaarten aanwezig en werden er af en toe ook onverwachte soorten waargenomen zoals bijvoorbeeld een Toppereend op 21 februari en een (ontsnapte) Rosse Stekelstaart op 3 februari. Opmerkelijk was de groep overwinterende Wilde en Kleine Zwanen, die meestal in de Elsgeesterpolder werd waargenomen.

Zowel in de Elsgeesterpolder als in Polder Hoogeweg werden geregeld groepjes ganzen aan de grond waargenomen, hoofdzakelijk Grauwe Ganzen (waaronder enkele exemplaren met nekringen) en Kolganzen. Een enkele keer werden er Rietganzen, Kleine Rietganzen en een Rotgans waargenomen.

Ganzen, de ondersoorten

Binnen een bepaalde vogelsoort komen af en toe verschillende populaties voor. Deze populaties komen dan afzonderlijk van elkaar in verschillende gebieden voor. Meestal aan de hand van verschillen in het verenkleed of in grootte kunnen de verschillende populaties uit elkaar worden gehouden. Dit noemen we dan ondersoorten. Vaak gaan in grensgebieden van verschillende populaties de kenmerken van de verschillende ondersoorten in elkaar over doordat de verschillende ondersoorten van een bepaalde soort gewoon met elkaar kunnen kruisen.

Bij de meeste ganzensoorten komen verschillende ondersoorten voor, die in sommige winters nog wel eens in Nederland kunnen opduiken. Zo werden er de afgelopen winter bijvoorbeeld opvallend veel zogenaamde Witbuikrotganzen (*Branta bernicla hrota*) waargenomen. Deze ondersoort overwintert normaliter in Ierland, noordoost Engeland en in Denemarken. Ook in Noordwijk zijn verschillende exemplaren waargenomen (zie waarnemingenrubriek).

Normaliter wordt er in onze omgeving alleen maar de zogenaamde Zwartbuikrotgans (*Branta bernicla bernicla*) waargenomen.

Ook van de Rietgans komen er twee ondersoorten voor, waarvan de Toendrarietgans (*Anser fabalis rossicus*) in Nederland de meest voorkomende ondersoort is. De andere ondersoort, de Taigarietgans. (*Anser fabalis fabalis*) overwintert in een klein aantal hoofdzakelijk op stoppelvelden in het oosten van het land, en wordt nauwelijks bij ons waargenomen. Op 7 januari en op 10 februari werd er in het Langeveld een groepje Rietganzen waargenomen, dat bestond uit 6 Toendrarietganzen en 1 Taigarietgans.

Er zijn verschillende waarnemingen van Canadese Ganzen in de omgeving. Ook bij de Canadese Gans komen verschillende vormen voor, zoals onder andere de zogenaamde Kleine Canadese

Gans en de Grote Canadese Gans. Beide vormen zijn het afgelopen kwartaal in de omgeving waargenomen (zie waarnemingenrubriek). Helaas is het bij deze soort altijd moeilijk om te bepalen of het hierbij om ontsnapte exemplaren gaat of om wilde exemplaren. Deze soort wordt erg veel gehouden in watervogelparken en plegen nogal eens te ontsnappen.

Opvallende waarnemingen

Tijdens het tellen van zeetrek werd een groepje van 8 Rosse Grutto's waargenomen, langsvliegend in zuidelijke richting op 25 januari. Een leucistische (licht cremèkleurige) Wulp werd waargenomen op 9 maart, eveneens langsvliegend over zee. Zo'n 62 Blauwe Reigers werden op de voerplaats in de Bronsgeest nabij Klein-Leeuwenhorst waargenomen op 10 februari. Erg veel Veldleeuwieren (mogelijk enkele duizenden exemplaren) waren te vinden in de Elsgeesterpolder en in Polder Hoogeweg. Vooral als er een vliegtuig (vanuit Valkenburg) laag over de polders vloog werd het goed duidelijk hoeveel Veldleeuwieren er zaten. Ook in het Langeveld was een grote groep (zo'n 500 exemplaren) te vinden. Een Kleine Mantelmeeuw werd al op 18 februari in de Binnenwatering in Katwijk waargenomen. Tijdens een strandtelling op 22 februari tussen Zandvoort (einde zuidboulevard) en Noordwijk (politiepost), dat is een traject van ongeveer 15 kilometer werden 990 Drieteenstrandlopers en slechts 9 Bonte Strandlopers geteld. Op 28 februari werden ten hoogte van de noordduinen op een traject van 1.5 kilometer 430 Drieteenstrandlopers geteld. De afgelopen winter werden vrijwel dagelijks redelijke aantallen Holenduiven in de polders geteld. Het hoogste aantal dat werd waargenomen is 114 exemplaren in de Elsgeesterpolder op 17 februari.

Het inleveren van waarnemingen

Misschien is het al opgevallen dat de waarnemingenrubriek van ongekende omvang is. Dit is mede te danken aan het nog steeds groeiende aantal waarnemers dat hun waarnemingen inlevert. Veel van de ingeleverde waarnemingen zijn terug te vinden in de waarnemingenrubriek, andere worden weer gebruikt in de stukjes in het vogelnieuws en alle waarnemingen gaan het archief van de vereniging in. Vandaar deze oproep aan iedereen die wel eens wat ziet. Het maakt niet uit wat, vogels, vlinders, zoogdieren enz. Lever ze in, dan kunnen we ze gebruiken.

Als het mogelijk is, de waarnemingen direct aan het einde van elke maand inleveren, dit in verband met de verwerking van de waarnemingen voor de Strandloper.